

ТРАДИЦІЙНА ТА ЕЛЕКТРОННА ДОКУМЕНТАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ

Документ – це матеріальний носій із зафіксованою інформацією, призначений для її зберігання та передавання у часі та просторі, придатний для використання в документаційних процесах [4; 33]. На даному етапі розвитку суспільства використовують різні види документів, як традиційні, зафіксовані на паперових носіях, так і електронні, подані в електронній формі. Метою статті є дослідження розвитку традиційної та електронної документації, її співвідношення, вироблення раціональних методик створення та забезпечення функціонування.

Як традиційні, так і електронні документи мають свої переваги та недоліки. Порівняльна характеристика цієї документації подана у таблиці.

Таблиця

	Традиційний документ	Електронний документ
Переваги	1. Можливість використання поза технічними засобами їхнього створення та відтворення. 2. Наявність індивідуального носія. 3. Можливість довго зберігатись із збереженням можливості сприйняття. 4. Зручність в опрацюванні документу.	1. Вартість розповсюдження значно нижча, ніж у паперових документах. 2. Час розповсюдження вимірюється не тижнями, а годинами, хвилинами чи секундами. 3. Час, який потрібний для сприйняття документа в іншому місці можна значно зменшити, якщо користуватися методами передачі відтворення даних. 4. Здатність робити змістовний пошук документа. 5. Можливість швидкої взаємодії з іншими установами тощо.
	1. Необхідність фізичної обробки і доставки документу, що вимагає значних затрат часу та коштів. 2. Швидкість старіння	1. Виникнення проблем зі зберіганням електронних документів, переважно технічних. 2. Нестійкі стандарти для представлення, зберігання та

Недоліки	інформації. 3. Великі затрати часу на пошук необхідної документації. 4. Надмірні витрати на папір і копіювання для створення декількох копій одного документа. 5. Немоżliвість встановлення історії роботи з документами тощо.	індексування інформації. 3. Велика ціна на інфраструктуру. 4. Проблема безпеки і забезпечення захисту від несанкціонованого доступу до електронної інформації.
-----------------	---	--

За результатами таблиці можна зробити висновок, що в умовах інформаційної революції, електронний документ має більше переваг, ніж традиційний. Саме тому запровадження в Україні електронного документа та електронного документообігу з кожним роком стає все більш актуальним. Ці документи набувають значної політичної та економічної ваги у зв'язку з розширенням використання інформаційно-комунікаційних технологій у суспільних відносинах, розбудові систем електронних платежів, електронної торгівлі тощо. Якщо у Цивільному кодексі 1963 року було багато обмежень щодо використання електронного документа, то новий Цивільний кодекс 2003 року дозволив широке застосування електронних документів у цивільних правовідносинах. Відповідно до статті 5 Закону України “Про електронні документи та електронний документообіг” електронний документ – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов’язкові реквізити документа [1; 5–6].

У Європі та США багато років працює електронна система обігу документів. Україні, яка прагне до Євросоюзу, також без цього не обійтися. Подібна система дозволяє звільнити масу дорогоцінного часу, який працівники різних установ витрачають на зволікання з паперами. Так, за інформацією Госкомінформнауки, на пошук і очікування необхідних документів у середньому “витікає” близько 30% робочого часу. На затвердження паперів у керівництва витрачається в середньому 20% робочого дня. До того ж 6% усіх

документів при проходженні з однієї установи до іншої безслідно зникають [5].

Крім цього, держава витрачає мільйони гривень на утримання “писарів”, що перекладають папірці, на забезпечення їх необхідною кількістю канцтоварів, принтерів і копіїв. Система електронного документообігу полегшить життя і пересічним громадянам, якщо комусь знадобиться той чи інший документ. Головна умова впровадження такої системи – використання цифрового підпису, який є запорукою юридичної значимості документа.

Одне з проблемних питань, яке повинно вирішити законодавство у цій сфері, – це робота центрів сертифікації ключів, які мають надавати послуги цифрового підпису. Відповідно до частини першої статті 8 Закону “Про електронний цифровий підпис”, центр сертифікації ключів – це юридична особа незалежно від форми власності або фізична особа, яка є суб’єктом підприємницької діяльності, що надає послуги електронного цифрового підпису та засвідчила свій відкритий ключ у центральному засвідчувальному органі або засвідчувальному центрі з дотриманням вимог статті 6 цього Закону (“Вимоги до сертифікації ключа”) [2; 4–5]. Спеціалісти вважають, що кількість бажаючих займатися такою діяльністю, можливо, буде досить незначною. Зокрема, тому, що фінансовий бар’єр виходу на ринок таких структур за нинішніх умов буде досить високим з огляду на специфіку їх функцій (надання засобів цифрового підпису, формування, розповсюдження, скасування, блокування та поновлення сертифікації ключів, генерація відкритих та особистих ключів тощо). А враховуючи те, що все повинно починатися практично з нуля, оскільки майже таким на даному етапі є ринок користувачів, “повернення” зроблених вкладень буде досить довгим [6].

Крім цього, для того щоб система електронного документообігу в Україні запрацювала, треба зробити ще ряд важливих дій. Насамперед необхідно оновити відповідну нормативну базу, яка дозволить оперативно провести організаційно-технічні заходи. Також на основі міжнародної стандартизації у цій галузі розробити технічний регламент електронного документообігу. Важливо надати юридичну силу електронним паперам, використовуючи електронний цифровий підпис. Останній

у нас використовується вкрай рідко, незважаючи на існування відповідного закону України.

Перехід на єдині вимоги до формату електронної взаємодії заощадить і час, і кошти. Головне, що обмін інформацією здійснюватиметься “без посередників” – тобто, система буде створена так, що скасується загальний вузол, так би мовити, перевалочний пункт, де документи можуть затриматися або загубитися.

Список використаних джерел:

- 1. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України // Відом. ВРУ. – 2003. – № 26. – С. 5–6.*
- 2. Про електронний цифровий підпис: Закон України // Відом. ВРУ. – 2003. – № 24. – С. 4–5.*
- 3. Комова М. В. Документознавство: навч. посіб. / М. В. Комова. – Львів: Тріада плюс, 2007. – 296 с.*
- 4. Швецова-Водка Г. М. Документознавство: навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. – К. : Знання, 2007. – 398 с.*
- 5. www.from-ua.com*
- 6. www.znannya.org*